

Олена Салабай

*Тернопільський національний економічний університет***УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК:
ДОЦІЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ**

Методологія функціонування системи управлінського обліку в Україні потребує комплексного дослідження фахівцями різного профілю, у першу чергу управлінцями, оскільки для них власне, призначена інформація, яка має формуватися у цій системі. Разом з тим обліковий аспект цієї системи також дуже важливий, оскільки врешті-решт ефективність управлінських рішень вимірюється і фіксується саме завдяки відображенню фактографічних даних на відповідних носіях інформації.

Розвиток ринкових відносин, децентралізація управління економікою зумовили зростання потреби керівництва підприємства в своєчасній інформації для прийняття короткострокових і стратегічних управлінських рішень. Таку інформацію неможливо отримати в системі традиційного бухгалтерського обліку, орієнтованого на відображення операцій, які вже відбулися в минулому. Тому потреба в розвитку управлінського обліку в Україні не викликає сумнівів. Крім того, слід зазначити, що ні один із видів інформації в ізольованій (традиційній) формі не може слугувати ефективною основою для прийняття управлінських рішень. Тому управлінський облік ґрунтується на використанні всієї сукупності інформації, що існує на підприємстві: крім внутрішньої залучається зовнішня інформація; до внутрішньої належить не тільки бухгалтерська, а й не бухгалтерська інформація; дані оперативного обліку; нормативно-довідкова інформація; аналітична, планова інформація; результати маркетингових досліджень. При цьому основним принципом з метою інтерпретації необхідної інформації із усієї існуючої сукупності має стати принцип доцільності задовольняти потреби. Тільки за таких умов можливо реалізувати мету системи управлінського обліку, методологія якого повинна бути спрямована на отримання всіх можливих варіантів рішень проблем, що виникають у діяльності підприємства та пов'язані з управлінням витратами.

На нашу думку, до проблем впровадження управлінського обліку слід підходити не стільки з позицій концептуальних, скільки з взаємозв'язаного та обґрунтованого втілення ідеї його управлінської орієнтації. Щоб досягти поставленої мети, необхідно врахувати тенденції розвитку та сучасний стан кожного із видів обліку, системи контролю та аналізу. На даний час, цей блок функцій відсутній, тоді як в управлінській системі він має бути базовим. Зрозуміло, що для цього необхідно розробити систему взаємопов'язаних показників, встановити правила оцінки, перегрупувати потоки первинних документів і впровадити їхнє кодування. Суттєвим у цьому плані є перегляд форми, обсягу і термінів звітності для внутрішніх користувачів інформації. У внутрішню звітність належить ввести показники, що характеризують структуру витрат, їх тенденції та відхилення від норм.

Останнім часом вітчизняні менеджери все більше виявляють інтерес до управлінського обліку. Однак існує ціла низка труднощів, пов'язаних із розумінням сутності, можливостей управлінського обліку, прийомів та методів, його організація тощо. Тому із метою надання їм методологічної допомоги, очевидно слід спрямувати зусилля на розробку типового положення з впровадженням системи управлінського обліку, яке б мало рекомендаційний характер, однак містило загальні принципи, концепції та підходи. Управлінський облік достатньо деталізований, він ведеться за значно ширшою номенклатурою об'єктів. Це можна проілюструвати на прикладі обліку витрат виробництва. Зокрема, у фінансовому обліку достатньо сформувати масив інформації про обіг за синтетичними рахунками класів 8 та 9, тобто про витрати на підприємстві в цілому, щоб за його даними можна було скласти фінансові

звіти [2, с. 357]. У системі ж управлінського обліку інформація про витрати виробництва розчленовується за об'єктами калькуляції, елементами витрат, тут визначаються їхні відхилення від нормативів, вони оперативно аналізуються, зрештою визначається собівартість одиниці продукції за кожним видом.

Сучасні дослідники складовою системи управлінського обліку виділяють стратегічний управлінський облік як важливу проміжну ланку між обліковою системою підприємства і системою стратегічного менеджменту, формалізуючи інформаційні запити стратегічного характеру в систему показників стратегічної управлінської звітності для прийняття відповідних рішень [1, с. 312; 3, с. 27-36].

Визначити чіткий порядок організації управлінського обліку на кожному підприємстві практично неможливо, однак можна виділити ряд факторів, які впливають на його побудову, та деякі загальні принципи організації обліку для управлінських потреб. Адже Законом України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” передбачено, що підприємство може самостійно розробляти систему і форми управлінського обліку, звітності і контролю господарських операцій. Класифікація витрат повинна цілком і повністю підпорядковуватись завданням управлінського обліку. Виходячи з цього, в управлінському обліку витрати доцільно класифікувати за ознаками: стадіями кругообігу засобів (постачання, виробництво, збут); структурою (економічними елементами, статтями); відношенням до технологічного процесу; способом включення в собівартість продукції; відношенням до обсягу виробленої продукції; місцями виникнення і центрами відповідальності; часом виникнення і включення в собівартість продукції; можливістю встановлення нормативів.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Поняття стратегічного управлінського обліку // Інноваційна економіка. – 2014. – № 4. – С. 310-313.
2. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скірпан. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 444 с.
3. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 9. – С. 27–36.
4. Пуцентейло П.Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства / П.Р. Пуцентейло // Сталий розвиток економіки. – 2015 – № 1 (26). – С. 168–174.

Ліана Сало

Тернопільський національний економічний університет

БАНКРУТСТВО І САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Кожне підприємство, що функціонує на ринку, незалежно від форми власності, організаційно-правового статусу господарювання та виду діяльності, потребує фахівців бухгалтерського обліку. Сучасний бухгалтер має володіти не лише теоретичними знаннями, а й практичними вміннями та навиками, при чому не лише обліку діяльності підприємства, а й аналізу, тобто бути бухгалтером-аналітиком. Потребує кожен господарюючий суб'єкт обліково-аналітичної роботи бухгалтера у процесі припинення діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності, якщо це є можливим.

Нині в Україні є досить часте явище, нездатності підприємства вести свою діяльність не говорячи уже про здобуття якогось прибутку від її ведення. Це підвищило тенденцію фінансової неспроможності підприємств. Наслідком цього є збільшення кредиторської і дебіторської заборгованості. У ринковій економіці, такий